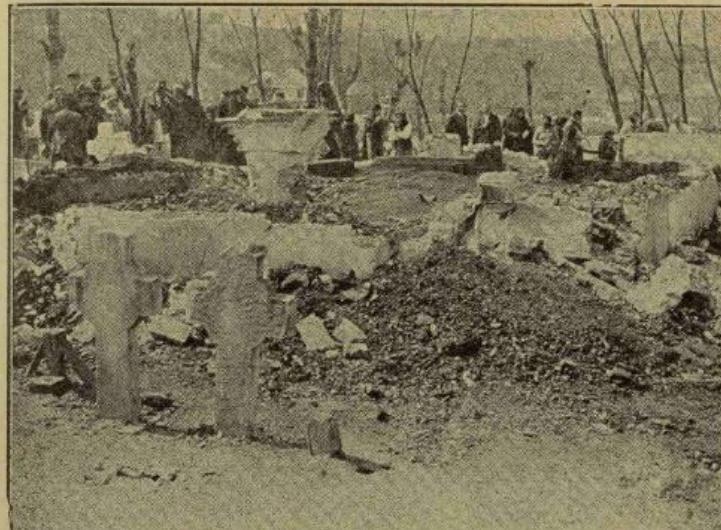

Groază din Vinerea Mare

Un supraviețuitor povestește cum a ars biserica din Costești

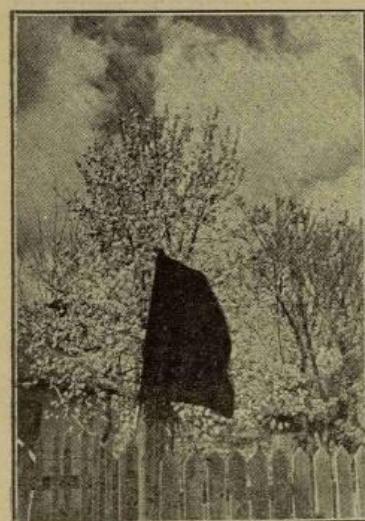
PE PODETUL Teleormanului, a trecut procesiunea, care aducea moaștele Sfintei Paraschiva, la bisericuța noastră, din Costești. Multimea serpuia pe poteca îngustă, în frunte cu siciul de aur și mătase, în care se afla Sfânta făcătoare de minuni.

Ruinele bisericei distruse de incendiu

Racă era adusă din alt sat: bisericuța noastră era tare săracă și nu avea moaște sfinte. Vecinii ne-au împrumutat pe Sfânta lor, pe care o aşezărăm în bisericuța noastră de lemn, lângă altar.

Preotul făcu rugăciuni și Sfânta minuni. Pentru prima oară în viață lui, a călcăt în biserică Ion Calpu, ca să vadă moaștele. Moaște bogate, cu salbă de aur pe gâtul format din vertebre uscate, ca o

Contraste: albul florilor de cireș și drapelul îndoliat în fața unei case

coloană de arșice negre, cu inele în degetele subțiri ca de nucă.

A venit lume multă, din toate satele vecine, să vadă pe Sfânta Paraschiva. Au venit bohnavi, ca să se insănătoșească. Ghiță Clăeru, cel bolnav de șapte ani de gălbinaire, cu capul mic și chilug ca o bilă

ță... Moaște să vă faceți!...

Procesiunea se opri. Părintele, cu brațele spre cer, invoca mânia Domnului.

— Ce s'a întâmplat, Sfintia ta? îl întrebă Episcopul.

— Nelegiuții au furat salba de aur dela gâtul Sfintei!

Scheletul sacru din racă, nu mai avea salba pe vertebratele negre ale grumazului...

* * *

Mânia Domnului s'a deslăgnuit mai târziu asupra noastră.

Era, după cum știi, în Vinerea Paștelor.

Bisericuța noastră n'avea mai mult de 6 metri pe cinci. Bărbații, întârziati, rămăseseră pe afară. În biserică se îngheșua unul lângă altul, peste o sută de copii și femei.

Ion Calpu a venit a doua oară în viață lui la biserică. Si-a ascuns în mâini capul fioros și suspina adânc. E și Clăeru și Maria lui Dogaru cu fata... Invățătorul, notarul... Ca la denie...

O vâlvătăe. Un murmur. O mulțime de obrajă se umflă, ca să susține coroana care a luat foc. Coroana uscată mai tare se aprinde.

— Smulgeți-o jos! strigă.

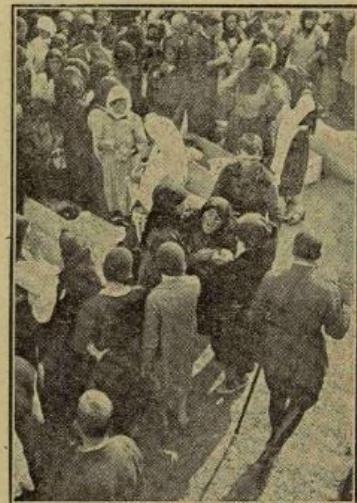
E prea târziu. Păretele de lemn e în flacări. Lemnul uscat părăsește copiii și părea, femeile urlă; învălnășală.

Femeile dinspre ușă se repedă spre altă, ca să-și scape copii care căntă în cor. Copiii fug spre ușă. O mamă inchide ușă, amenințându-lă că nu vom ești, dacă nu-i scăpăm copiii. Bărbații, furioși ca fiarele, se repedă spre ea. Femeea cade, lângă ușă, sfâșiată.

Tavanul de lemn e în flacări. Oamenii dinspre altă au luat foc. Da, oamenii ard cu flacără, ca niște torte vii. Valul de oameni aprinși se năpustește spre ușă. Ușa nu se deschide. Un mormân de oa-

meni strivîți o acoperă. Cei cari vin din spate, amenințați de flacările ce-i urmăresc repezi, se călără pe mormânul de trupuri vii, dela ușă.

Curentul de oameni inebunite, mă înalță... Mă înalță... Mă înalță deasupra trupurilor cari au barica-

O mamă disperată este lăsată cu forța de lângă siciul copilului ei dat ușă. Singurul meu gând, e să stau în picioare, păstrându-mi echilibrul, pe mormânul omenesc ce colcăe sub mine, mormân care a întrecut acum pragul de sus al ușii.

Ușă, îngustă ca o fereastră, nu se mai vede.

Din spatele meu, un țăran îmi urlă în ureche:

— Loc!... Fă-mi loc, că te ucid!...

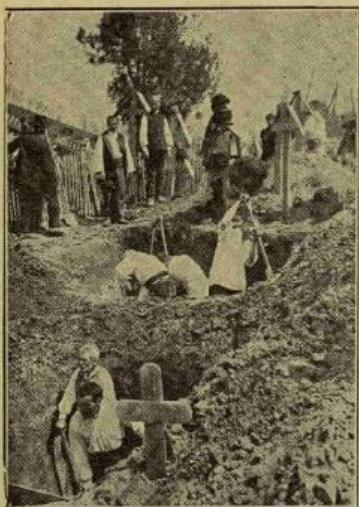
Sunt primul obstacol din fața sa.

Și simt răsuflarea fierbințe în ceafă. Un fum gros, amestecat cu

Se citește prohodul la înmormântarea victimelor

— Ce neleguire!... Blestemă să fie tâlharel, până intră suta spi-

Groparii sapă adăpostul de veci pentru victime

praf și schintei, ne orbește, ne sufocă. Tânărul din spatele meu, mă lovește cu pumnii în ceafă.

Un altul, de sub mine, m'a mușcat, ca un câine turbat, de picior.

In panica aceea destrăbată, omul devine sălbătic. Ion Calpu își face loc prin mormântul de oameni striviti, dând cu cuțitul în mulțimea vie, care arde cu flacără, în întreaga biserică.

Zecă minute a durat drama: turtele bisericii s-au prăbușit cu sgomot peste noi; înmormântați sub lemnile ce ardeau; am fost lăptăti, cu bucațile zidurilor ce se prăvăliau.

Cruntă pedeapsă a lui Dumnezeu...

A urmat o clipă de linistire a sgomotului.

Auzirăm o voce:

...și s-a prăbușit, rupându-se în două, catapeteasma...

Cineva anticipă în delirul său, evenimentele biblice din noaptea Învierei.

Cei de afară deteră busna pe mormântul de cenușe, în care eram îngropată.

Gemete se aud de sub jăratec. O mâină neagră, cu carneă topită pe osul carbonizat, se întinde de sub moloz, se sgârcește, cu degetele ca un păiajen negru, în spasmuri mortii.

Părul unei femei mai arde încă, lângă mine. Un ochiu i s-a scurs, ca un ou de porumbel spart, ce-i atârnă afară din orbită. Din celălalt clipește!... și se uită la mine!...

Am leșnat.

Cum am scăpat, nu știu.

La spital, unde m'am trezit, mai toți răniții aveam mușcături făcute de semenii noștri inebunii...

* * *

In timp ce încăperea bisericii era plină de flacări, ca un cuptor, în care o sută de oameni înlocuiau combustibilul, în pridvorul bisericii lumea se îngheșuise, încercând să deschidă ușa ca să ne scape. Căci nu ușa dela intrarea în biserică fost baricadată de trupurile noastre, ci ușa îngustă, ce da din pridvor în biserică. Cei de afară s-au îngheșuit în pridvor, dar deodată tavanul a căzut peste ei, formând un dig între cei din biserică și curte.

Voința cerului de a ne pedepsi, ca să ardem până la unul, este evidentă...

* * *

N-am putut sta la spital. În friguri, am fugit.

M'am intors chiar în noaptea aceea, la locul prăpădului.

Sosiseră pompierii din Pitești.

Furtunurile lor răscoleau cu jăzări de apă, ruinele. Din biserică,

sosesc un pâlc din sate, apoi altul, și convoiul nu se mai sfârșește. Bocete sfâsietoare.

O masă, pe ruine. La ea, un plutonier de jandarmi, cu un registru și o stămpilă. Ruinele fumează, dar administrația s'a instalat. A inceput identificarea cadavrelor.

Prin față mesei, defilează mamele care și-au recunoscut copiii morți. Se încheie un proces verbal pentru fiecare mort identificat.

In jurul ruinei au fost înșirate peste o sută de cadavre. Prea puține sunt întregi. Doi săteni se cărtă pe un picior: al cărui mort este?

— Nu vezi, bade, că e încălat în opincă?... Al matale avea ghetă...

* * *

Oribile cadavre!... Lucru spăimântător: toate au ceva din aspectul moaștelor din biserici. Par mumi negre, păpuși de cartilagii. Capul acestuia s'a micșorat cât un pumn negru. Cestălăt are nasul și buzele arse, găuri: un cap cu patru orbite. Iată trunchiuri fără mâini și picioare. Altele sunt fără cap. Tăetura gâtului e perfect cau-

Flăcăi veniți din imprejurime, ca să asiste la trisia ceremonie, citesc în ediția specială a „Dimineții”, amănuntele dezastrului

zate deasupra genunchilor, urlă un om. Recunosc, la lumina facelor, cu care au venit soldații, pe controlor, care strigă, isbindu-se cu pumnii în tâmplă, în ochi, peste gura însângerată:

— E ea... Si-a pus pantofii de sărbătoare... E ea...

„Ea” se reduce la cele două picioare: pe banda mai groasă de deasupra genunchilor, pe ciorapi se citește marca fabricei și calitatea: 53.

O femeie bătrâna a găsit o jumătate de craniu negru și-l sărută:

— Fetița mea, fetița mea!...

Dar fetița ei a fost scoasă de sub dărmături, vie, intactă. Fetița ei este alătură, plângă. Dar mama sa nu o mai recunoaște. Bătrâna a înebunit de teamă și sărută un crani negru...

* * *

Identificare nu se poate face după fețele mutilate ale morților, ci după petecele rămase din haine, după pantofi, după ceasornicile văsite asupra lor.

O fată tânără scormonește prin tăciuni stinși și ridică mâini de morți, multe mâini, unele se desprind de trup... Apoi, le aruncă...

Caută pe logodnicul ei: il poate identifica după inel.

* * *

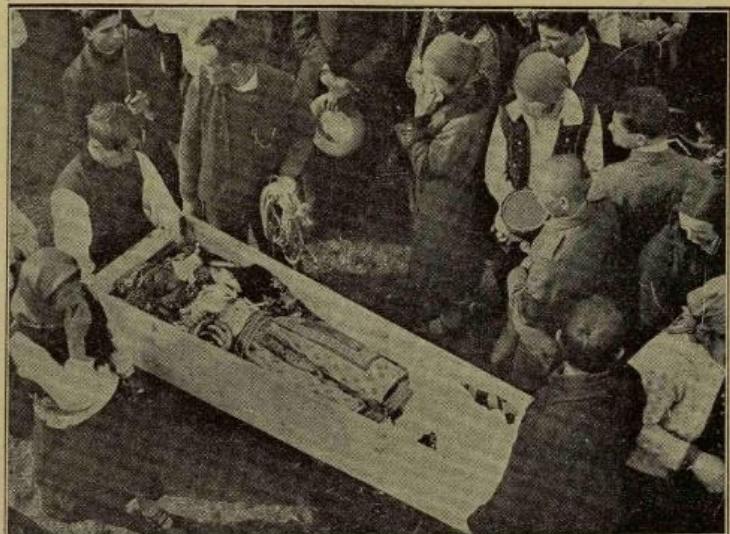
Mirosul de carne arsă mi-a produs un fel de strângere a gâtlejului.

Câini se apropiu, în noapte, atrași de miroslul frigurei umane.

Câinii urlă...

* * *

Prin intuneric, mă isbesc piept

Una din victime în sicriu

nu mai rămâse cărămidă peste cărămidă. Un teanc de pietre: altarul.

Două cruci: cimitirul ce fusese în jurul bisericii.

Presiunea cu care apa țâșnește din tulumbele pompierilor, răscoind cenușa și bărnele arse, fac să sară cât colo, câte o mâină de om sau câte un craniu negru...

terizată: nu pică nici un strop de sânge.

Iată altă ciudătenie: două picioare de femei, în ciorapi de mătase și pantofi de lac. Dar numai două picioare, fără trup. Cum sunt picioarele de lemn din vitrinele magazinelor ce vând ciorapi de damă.

Peste aceste două picioare, rete-

Stânga: O mamă plânând pe ca davrul copilului ei. Dreapta: O scenă dramatică, pe ruinele bisericii din Costești: o mamă căutând prin cenușă, resturile co pilului ei carbonizat

Stanga: Cadavrele carbonizate ale nenorocitelor victime, sunt plâns de indurerăii, rămași în viață. Dreapta: Cadavrele au fost depuse

in piept cu Ionică, invalidul, pe care-l văzusem în biserică.

— Ai scăpat? îi strig.

— Minunea lui Dumnezeu!

In adevăr, e o minune, cum acest om fără un picior, a putut să scape teafăr.

Imi explică: s'a strecurat deabușilea, printre picioarele celor laiți. Capetele lor, i-au format o pavăză, contra prăbușirii tavanului.

A înaintat astfel, în genunchi,

— O să mai fac copii!... Ce credeți voi?... Eu nu pot să trăesc fără copiii mei. Am să mai fac... Am să mă mărit!... Ha, ha, ha!... Am să mă mărit!...

Si răsună spăimântator, în zorile reci...

Din zori, convoaiele din satele vecine curg. Vine lumea la înmormântarea victimelor. Cărucioane se tîn lanț... Tăranii în străie de sărbătoare, sătene înii albe... E

care se tîn mânile, dar n'are cap, și n'are picioare.

Sicrie, mereu sicrie, de toate formele...

Un om vine la subțioară cu o cutie lunguiată, ca de vioară...

— Ce-ai, bade, acolo?...

— Fetița mea!...

Si strângă cutiuja la piept, și nu-i vine să se arunce în groapă...

* * *

Vin convourile de căruțe, ca la nunță...

Vin autobuze, pe care scrie cu cretă: „Descoperiți-vă, pentru morți!” sau: „Merge la catastrofă”!

Vin pălcuri de săteni din alte sate și aduc flori.

Pe podeul de pe Teleorman, trece șarpele negru, mulțimea, ca pe vremea procesiunii ce aducea moaștele Sfintei Paraschiva. Oamenii și-au adus atunci aminte că s-a furat salba Făcătoarei de minuni. Si au găsit pe Ion Calpu, printre cadavre. L-au recunoscut, zice-se, după banii de aur, găuriți, ce s'au aflat la el... Si se mai spune că s'au sfântuit feciorii în taină, să-i infișă în groapă un târnuș, ca să nu se facă strigoiu...

* * *

— Vreau să mă duc cu ei!... Vreau să mă duc cu ei!...

Si mama care bocește astfel, s'a prăvălit în groapă, peste sicriul copiilor ei...

— Ești, femee, că n'avem vrem... Mai avem atâtia!... se răstește un gropar...

Mulțimea s'a strâns neagră, în jurul gropilor. Nu se mai văd gropile și sicriile. O tavă cu colivă trece din mână în mână.

Cel dintâi a fost ingropat preotul cu fiul său și cu evanghelia arsă, așa cum au fost găsiți carbonizați, în altar.

Lumea vine mereu... Sub greutatea convoaielor, podeul de pe Teleorman scărțăie, curbat în jos...

* * *

La gară, fălfăe drapelul negru... Satul nostru, Costești, era sat mare și mândru. Avea gospodării frumoase, chiaburi își ridicaseră vile... O mică Sodomă rurală...

Acum, la porți, fălfăe câte un drapel negru, pe fondul alb al pomilor în floare. Pe drapele, numele morților. Rare sunt casele fără dulini.

Căsuțe văruite curat de Paști, în alb; au negre drapele acum...

Prăvăliile cu doliu, au obloanele inchise. Case închiate. Într-o curte, o femeie cu capul bandajat complet alb și gros ca un bolovan; numai un ochiu i-a rămas afară din pansament. Si-a cumpărat o sticla de lapte... Stă în curte. Înăuntru, i se pare puștiu: bărbatul și cei doi copii i-au murit la biserică.

* * *

Noaptea Invierii. Sătenii din Costești, rămași fără biserică și fără preot s'au dus la bisericile din satele vecine, să se roage pentru odihna celor morți.

— Pedeapsa Cerului!... soptesc credincioșii. Prea a venit fulgerătoare și prea a nimicit totul... Pedeapsa Domnului...

D. C.

Text aranjat de SANDU VORNEA

Victimele nenorocitului dezastru, plâns de rude și de consăteni

printre picioarele celor laiți, până lângă mormantul delu ușe.

— Ai văzut, mă întrebă el, cum se cățărau peste mormantul de trupuri?... Ca pe o scară viel...

* * *

N'am dormit totă noaptea. Toată noaptea, ca și mine, o femeie s'a plimbat pe potecă, încoace și încolo, bătând acelaș drum, de sute de ori. Era legată la cap și ducea de hârt un vîtel. Era absolut inconștientă. O auzisem eri seara plângând cu disperare, moartea celor doi copii ai ei. Acum, spre ziua, nu mai avea glas. Mergea cu vîtelul după ea, de colo până colo, ca o femeie automată, șoptind cu vocea stinsă, de abea se auzea:

— Văleu!... Văleu!... Văleu!...

De zece ori, de o sută de ori, de o mie de ori, văleu, acelaș văleu, mereu, mereu... Am răbdat un ceas două...

Am inceput să sbier la femeea ce plecase cu vîtelul de hârt...

— Văleu!... Văleu!... imi răspunse femeea cu glasul stins...

Altă femeie... Jalea femeilor te înebunește. E jalea mamelor...

Aceasta e văduvă...

Își smulge părul din cap și strigă:

Păstilă... E înmormântare...

O fetiță de șase anișori spune mereu:

— Unde e fetița noastră?... Unde e fetița noastră? Unde e fetița noastră?...

Mă apropii de ea. Dece întrebă această fetiță de „fetița noastră”?

— Ce spui tu fetițo?...

— Unde e fetița noastră?...

Un sătean îmi explică:

— Am crezut-o pierdută, eri seară... Așa întrebam noi de ea: Unde e fetița noastră? Si ea repetă acum ce-a auzit în tot satul: Unde e fetița noastră!...

— Unde e fetița noastră? repetă fetița, ca un ecou pătrunzător...

* * *

S'au săpat în jurul bisericii dărămate 45 de gropi. Membrii morții ai aceleiași familii, se ingropă în aceleiași gropă. Câte patru, câte cinci...

Cei cinci copii morți, toți frați, se află în lădița aceasta, în care nu ar fi încăput o pisică. Din fiecare copil, nu a rămas decât un picior, o șiră a spinării, sau un craniu micuț și hârd.

Cranii, craniile descărnate, crani rântite... Buze căzuțe, un bust de

Ministrul de interne, d. A. Vaida-Voevod, însoțit de d-nii Cămărășescu, Priboreanu, General Todicescu, etc., la locul sinistrului